Eerste Kamer der Staten-Generaal **I**

Vergaderjaar 2023-2024

28 165 Deelnemingenbeleid Rijksoverheid

AJ **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT**

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 maart 2024

In deze brief informeer ik u, mede namens de minister van Financiën, over de vervolgstappen in het proces rondom de overname door de Staat van de aandelen B.V. Gemeenschappelijke Kernenergiecentrale Nederland (GKN, de beheerder en vergunninghouder van de in veilige insluiting zijnde kerncentrale Dodewaard (KCD)).

Op 16 mei 2023[1] hebben wij de Tweede Kamer geïnformeerd over het voornemen van de Nederlandse Staat (vertegenwoordigd door de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en van Financiën) om onder daartoe overeengekomen voorwaarden de aandelen GKN over te nemen. Zoals in de brief van 16 mei 2023 reeds is aangegeven, zal GKN in de huidige situatie blijvend niet in staat zijn te voldoen aan de wettelijke verplichting voor de goedkeuring van de financiële zekerheidstelling voor de kosten van ontmanteling van de KCD.[2] Met deze transactie beogen wij de volledige ontmanteling van de Kerncentrale Dodewaard zeker te stellen tegen naar verwachting zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.

<u>Proces van overname aandelen GKN en overdracht aan COVRA</u>
Met deze brief informeren wij op basis van een daartoe strekkend kabinetsbesluit de Staten-Generaal over de volgende stap in dit proces, te weten de overname van de aandelen GKN door de Staat en vervolgens de overdracht daarvan aan staatsdeelneming Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval N.V. (COVRA) in Zeeland. COVRA zorgt voor de inzameling, verwerking en opslag van al het radioactief afval in Nederland.

In een zogenoemde Term Sheet is de intentie vastgelegd van de Staat enerzijds en van GKN, NEA en haar 4 achterliggende aandeelhouders anderzijds, om onder bepaalde voorwaarden de aandelen GKN over te nemen. Deze intentie wordt nu omgezet in een daadwerkelijke verplichting van de Staat om over te gaan tot de aankoop van de aandelen GKN onder opschortende voorwaarden (Transactie 1). Deze voorwaarden betreffen:

(i) **Voorhangprocedure:** het doorlopen van de vereiste procedures op grond van artikel 4.7, eerste lid, onderdeel c, van de Comptabiliteitswet 2016; met deze brief worden de Staten-Generaal op de hoogte gesteld over de voorgenomen overname van de aandelen GKN door de Staat en wordt daarmee de 'voorhangprocedure' gestart.
(ii) **Budgettaire inpassing**: autorisatie van de (suppletoire) begrotingsstaat waarin de verplichtingen en uitgaven samenhangend met de aankoop van de aandelen GKN (onder voorwaarden) en de hieruit volgend gesloten overeenkomsten met enerzijds NEA en anderzijds COVRA zijn vastgelegd.

[1] Kamerstuk 28 165, nr. 392
[2] Als bedoeld in art. 15f van de Kernenergiewet.

De redenen voor de Staat om over te gaan tot overname van de aandelen GKN zijn toegelicht in de brief aan de Tweede kamer van 16 mei 2023. GKN heeft te weinig middelen om vanaf 2045 de kosten voor de ontmanteling te dragen. Dit heeft tot gevolg dat GKN naar verwachting tijdens de ontmanteling in de periode 2045-2055 niet meer aan haar financiële verplichtingen zal kunnen voldoen. In die situatie zullen de verantwoordelijkheid voor de ontmanteling en de daarmee gepaard gaande kosten, bij gebrek aan een partij waarop dan verhaal mogelijk is, feitelijk door de Staat gedragen moeten worden. Het is onzeker of via juridische weg de huidige en achterliggende aandeelhouder(s) van GKN met succes kunnen worden aangesproken ter voldoening van de resterende kosten van de ontmanteling.

Na de overname van de aandelen GKN door de Staat wordt GKN direct aansluitend (dezelfde dag) overgedragen aan COVRA (Transactie 2). In haar hoedanigheid als enige verwerker van radioactief afval is COVRA bij uitstek geschikt om het langjarig beheer van de locatie en zorg voor de ontmanteling van de KCD en de opslag en berging van het daarbij ontstane afval op zich te nemen.

<u>Overname aandelen GKN door de Staat van NEA (Transactie 1)</u>
In de Term Sheet voor Transactie 1 is vastgelegd dat de Staat de aandelen van GKN van NEA overneemt voor €1,-. NEA doteert daarnaast haar volledige eigen vermogen (circa € 77 mln.) aan GKN, in aanvulling op alle reeds aanwezige middelen in GKN, naar huidige inschatting (circa €85 mln.), zodat het totale vermogen van GKN na Transactie 1 circa €162 mln. bedraagt.

Het totaal van deze middelen wordt aangewend voor de bekostiging van het jaarlijkse beheer voor de veilige insluiting van de KCD tot aan 2045 en de ontmanteling ervan na 2045. Hiermee zijn de financiële middelen voor het beheer en de ontmanteling van de KCD echter nog niet toereikend.

De huidige inschatting van de kosten van de instandhouding van de veilige insluiting en de ontmanteling worden namelijk nu geraamd op €347 miljoen. Omdat NEA al haar eigen vermogen zal meegeven aan GKN, in aanvulling op de reeds aanwezige middelen in GKN, zal de Staat de overheidsbijdrage aan de ontmantelingskosten, die in geval van uitputting van de in GKN aanwezige middelen uiteindelijk door de Staat gedragen moeten worden, zo laag mogelijk weten te houden. Zo wordt onder de huidige omstandigheden zo veel als mogelijk recht gedaan aan het principe «de vervuiler betaalt».

<u>Overdracht aandelen GKN door de Staat aan COVRA (Transactie 2)</u>
Met COVRA is ook een Term Sheet overeengekomen met voorwaarden waaronder de aandelen GKN bij COVRA kunnen worden ondergebracht.

Eén van de belangrijkste afspraken in de Term Sheet tussen de Staat en COVRA zijn de uitgangspunten en voorwaarden op grond waarvan aan GKN aanvullende middelen kunnen worden verstrekt voor de ontmanteling van de KCD. Daarbij zijn afspraken gemaakt over het delen van informatie en de goedkeuring van werkzaamheden en bijbehorende budgetplannen om een doelmatige en doeltreffende besteding van (publieke) middelen te waarborgen.
Deze transactie schept geen nieuwe verplichtingen voor de Staat maar waarborgt dat het ontmantelingsproces en de bedrijfsmatige voortzetting van de KCD integraal en ononderbroken door GKN kunnen worden voltooid tegen een zo laag mogelijke overheidsbijdrage in de ontmantelingskosten.

<u>Budgettaire inpassing</u>
Het kabinet is voornemens om dit voorjaar de resterende benodigde financiële middelen voor de aandelentransactie GKN vrij te maken.
De hoogte van dit bedrag betreft naar huidige inschatting per saldo € 145 miljoen en is gebaseerd op:

- De raming van de ontmantelingskosten zoals uitgevoerd door NIS Siempelkamp in 2023 in opdracht van de Staat (zie ook Kamerbrief 16 mei 2023).

- Een inschatting door COVRA van de verwachte jaarlijkse beheerskosten tot aan de ontmantelingsfase (o.a. voor jaarlijks onderhoud en een zakelijke vergoeding voor COVRA voor coördinatiewerkzaamheden, projectmanagement, logistiek en ondersteunende diensten zoals IT, HR, en financiële en juridische ondersteuning).
- De gelden die, inclusief de dotatie van NEA, na de transactie aanwezig zullen zijn bij GKN, thans geschat op circa € 162 miljoen.
- De reeds op de Aanvullende Post beschikbare reservering ad € 40 miljoen voor de overname van de aandelen in GKN door de Staat.

Onderstaande overzicht biedt inzage in de opbouw van dit bedrag (prijspeil 2024):

Gemiddeld verwachte ontmantelingskosten (raming P90)	**€ 303 mln.**
Beheer- en onderhoudskosten - (gemiddeld € 2,1 mln. per jaar tot 2045)	**€ 44 mln.**
Totale kosten	**€ 347 mln.**
Minus: Dotatie eigen vermogen NEA en GKN - GKN: ca. €85 mln. - NEA: ca. €77 mln	**- € 162 mln.**
Reeds beschikbaar op de Rijksbegroting (Aanvullende Post)	**- € 40 mln**
Voorzien tekort	**€ 145 mln.**

Vervolgtraject

Nadat met deze brief het voorgenomen besluit tot overname van de aandelen GKN aan beide Kamers van de Staten-Generaal kenbaar is gemaakt, kan door de Staat overgegaan worden tot het tekenen van het zogenoemde *Signing Protocol* (SP) met GKN, NEA en haar aandeelhouders. Het SP houdt in dat de Staat de verplichting aangaat om de aandelen GKN over te nemen onder de opschortende voorwaarden van de voorhangprocedure (in Q2 2024) en budgettaire inpassing (Q3 2024).

Daarnaast zal de Staat op enig moment gedurende het traject een voldoende mate van zekerheid verkregen moeten hebben, dat er geen sprake is van onverenigbare staatssteun.

Nadat aan bovenstaande voorwaarden is voldaan, kan overgegaan worden tot het tekenen van de overige transactiedocumentatie (waaronder de koopovereenkomsten) en daarmee overgegaan worden tot de daadwerkelijke overname van de aandelen GKN.

De voorgenomen overname van de aandelen GKN, de dotatie van het totale vermogen van NEA aan GKN en de overeenkomst tussen de Staat en GKN voor de resterende ontmantelingskosten zullen ertoe leiden dat GKN in de toekomst blijvend kan voldoen aan haar wettelijke verplichting te beschikken over een goedgekeurde financiële zekerheidsstelling voor de ontmantelingskosten. Daarmee wordt een veilige ontmanteling van de kerncentrale Dodewaard in de toekomst geborgd.

De staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,

drs. V.L.W.A. Heijnen